

Asia: VN/13573/2022

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi laeiksi opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain ja vapaasta sivistystyöstä annetun lain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Sivista kiittää opetus- ja kulttuuriministeriötä mahdollisuudesta lausua luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laeiksi opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain ja vapaasta sivistystyöstä annetun lain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta. Esityksessä ehdotettaisiin muutettaviksi opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annettua lakia ja vapaasta sivistystyöstä annettua lakia. Esitys perustuu vuosien 2023–2026 julkisen talouden suunnitelman linjaukseen, jonka mukaan valtion ja kuntien välistä kustannustenjaon tarkistusta ei tehdä opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalalla vuonna 2023.

Esityksen tavoitteena on poistaa koronapandemiasta ja siihen liittyneistä rajoituksista johtuneiden tekijöiden vaikutukset tulevien vuosien valtionosuusrahoituksen tasoon. Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain ja vapaasta sivistystyöstä annetun lain säännöksiä siten, että varainhoitovuosien 2023 ja 2024 yksikköhintojen laskemisessa käytettäisiin poikkeuksellisesti vuoden 2019 kustannus- ja suoritustietoja. Esitys liittyy valtion vuoden 2023 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

Sivista pitää hyvänä, että koronan aiheuttamat heikentävät vaikutukset otetaan huomioon. Esitys on pääosin perusteltu. On kuitenkin ongelmallista, että nyt haetaan kaavamaista ratkaisua tilanteessa, jossa pandemia on kohdellut eri aloja ja koulutusmuotoja eri tavoin.

Katsomme, että hallituksen esitys ei kaikilta osin turvaa vapaan sivistystyön ja taiteen perusopetuksen järjestämistä ja rasittaa joitakin ylläpitäjiä kohtuuttomasti. Sivista toteaa, että koronapandemian aiheuttamaan osaamis- ja hyvinvointivajeeseen on löydettävä ratkaisuja ja

Ukrainan sodasta sekä muusta vaikeasta taloustilanteesta johtuvaan koulutus- ja palvelutarpeeseen vastattava. Nämä edellyttävät riittävää ja vakaata rahoitusta.

Siksi on huolehdittava siitä, että yhdenkään oppilaitoksen toiminta ei vaarannu eikä tulevaisuuden toimintakyky ole vaakalaudalla. Ulkoisista tekijöistä johtuvat muutokset eivät saa aiheuttaa tulevien vuosien rahoituksen heikkenemistä. Opetus- ja kulttuuriministeriön tulee sitoutua kehittämään erilaisia toimintamuotoja tasapuolisesti.

Sivista katsoo, että hallituksen esityksessä täytyisi tarkastella lisää vaihtoehtoja ja tehtävä laajempaa vaikutustenarviointia myös tyyppiesimerkkejä hyväksi käyttäen. Nyt rahoitusvaikutuksia on vaikeaa kokonaisvaltaisesti tarkastella hallituksen esityksen perusteella. Esimerkiksi taiteen perusopetuksen toimijoille esitetään valtionosuusrahoituksen tason laskua vedoten pandemiaan, vaikka sen vaikutusta kustannuspohjaan ei hallituksen esityksen mukaan ei aukottomasti pystytä todentamaan.

Sivista toteaa myös, että vuoden 2019 aikana syntyneet kustannukset on tehty aikana, jolloin on voinut olettaa, että vuoden 2020 tilanne tulee olemaan samankaltainen. Mahdolliset investoinnit tai lisäkustannukset on tehty aikana, jolloin oppilaitos on voinut olettaa, että ylimääräiset kustannukset voidaan kattaa myöhemmässä vaiheessa. Hallituksen tavoitteena tulisikin olla tulevien vuosien rahoituksen turvaaminen, ei rahoituspohjan heikentäminen.

Lukiokoulutuksen osalta Sivista yhtyy esityksen näkemykseen siitä, että koronapandemiasta johtuva opiskeluaikojen pidentyminen ja opiskelijamäärän kasvu ei saa uhata yksikköhinnan vakautta ja näin ollen laadukkaan lukiokoulutuksen järjestämistä. On myös huomattava, että perusopetuksen poikkeusjärjestelyiden jälkiseurauksena poikkeusolojen negatiiviset vaikutukset oppimiseen ja osallisuuteen jatkunevat joltain osin sen jälkeenkin, kun koronapandemian aikana lukio-opintonsa aloittaneet opiskelijat ovat suorittaneet loppuun lukio-opintonsa.

Muilta osin Sivistalla ei ole huomautettavaa.

Rode Jussi-Pekka
Sivistystyönantajat ry